

9 VI. 87.

num 13 ir 14.

LETUWISZKASIS

BALSAS

redoras Jono Szlupo,

iszema trissyk ant mėnesio; kasztuoja ant metu 2 dorėlu, o Auropoje du ir
purę dor. Atskiras numeris 7 centai. Už coli apgarsinimu ant metu 10 dor.

o wieną syki garsinant 20 centu už kožną eilę.

Entered at the Post Office at New York as second class matter.

TRECZIAS

METAS.

NEW YORK.

Adresas Rėdystės: Jonas Szlupas, 197 Orchard st., New York.

ANTAYAS WYSZNIAUCKAS.

žinomas gerai hetuwiams Amerikoje
gywena po No 91 Delancey st., New York
dabar atidarė AGENTURA, tai yra par-
duoda szifkortes, iszmaino piuningus,
Parduoda tikietus ant geležinkelu ir tt.
už pigiausiaę prekiaę.

T. V. JARVIS CHRISTOPHERS,

adwokatas [counsellor at law]

NOTARY PUBLIC

5 & 7 Murray st., New York,

Grinczia 34 35 & 36. 10 ryt. iki 6 wak.

Gywenu: 146 Madison st., New York,

iki adynai 9.30 rytą ir no 6 iki 7.30 wak.

HOTELIS LENKISZKAS

Leono Alberto KRYGIERIO

16 Rivington st.

NEW YORK.

Krautuwė wyno, aļaus ir kitokiu
gėrimu, podraug Restauracija, ir suei-
ginė wieta Lietuwiszku draugyseziu.
Kožną subatą szwėzios deszros ir
kopustai.

O'NEILL BROS

parduoda naminius daigtus, ir tai pi-
giausei wisame walseziuje. Taip-gi
turime sąkrową skrynucziu ir grabu,
kuriuos mės pigiaus padarome ir ant
sznokesczio duodame.

Namuose Shanks O'NEILL BROS.

Main st.

Shenandoah Pa.

LENKISZKA APTEKA,

138½ Division st. NEW YORK.

parduoda wisokias gydykles szitos žia-
mės ir isz swetur. Ligoniams duodama
yra patarmė. Specijalistas pasļaptose
ir syfiliszkose ligose dėl wyru ir mote-
riu. Susisznekama ir lietuwiszkai.
Reikalaujantiems siuncziu gydykles
ir i farmas.

Dr. K. Smakowski.

KRAUCZISZKAS KROMAS.

Drapanas dėl draugyseziu galima ganti;
prekia 12 procentu pigiaus ne kad pas
kitus tame mēste. Kas mēnesis pareina
abrozai naujos mados, taip kad didis ir
mažas gali naujusiaę madą pasirinkti.
Darbas yra dailausias ir be jokiu klaidu.
Užsipraszau draugus ir pažystamus pa-
sawę.

8. Main st. Shenandoah Pa.

Andrius GRYNEWYCZIUS.

das
sen
wie
žiai
liet
latv
lėje
wis
szic
sėst
ta r
wał
Ku
tėw
ska
did
tirs
nu
kos
woj
Lie
gail
ben
ir l
Toł
Art
no
nan
gail
saw
buv
ku.
gail
pas
liet
jau
kall
tarę
ir i
tojt
mo:
tie
rus
abi

TEWYNISZKI BALSAI.

IV.

Musu tēwiszkoji kałba.

Rubežiai lietuviszkos kałbos senowėje netaip siauri buwo, kaip jie rādasi sziąlien. Rubežiai masu broļu prusu i wakarūs [nesiekiaime czion tolimos senowės, kaip likimą lietuwyštės Trakijoje, Rodopėje, Pannonijoje, nės tos wietos tai takai, kuriais lietuwiai i sawo tēwynę atėjo, o ne ju tēwynės rubežiai; nesiekiaime ir Braužio lietuwiszko rojaus arba Wytuto Mileto, nės tikrą lietuwystę tu apigardu dar reiktu iszreikszt) spyresi i Wysłos itakus; rubežiai lietuwin toli i žiemius peržengė Danguwą. Mindowės sostapilė buwo Naujapilėje (Nowogródke), kurią Lietuwoš kuningaiksztis nevalėjo nždėti tarp nelietuwiszku garwala, bet tenai turėjo gywenti lietuwiai. I pietus, dar pradžioje szio amžiaus, geograpija Steino žeminaę dali Walyniaus randa lietuwiais ap-sėstą. Etnograpiszki rubežiai Lietuwoš sziądien jau i pusę to ploto suėjo, o ir ta masu likusi tautiszka tēwynė kaip-gi baisiai yra iszmarginta swetimais gai-walais: lenkais, rusais, žydaus, wokiecziais; kur-ne-kur tutorialais ir karajimais. Kud senowėje skaitlus gywentoju nebuwo tirsztai iszmėtytas ant plotu musu tēwynės, tai wisiems žinoma. Berszadskij sawo isztyrinėjime jau XV amžyje skaitlu gywentoju Lietuwoš padnoda ant pusanthro milijono. Tasyk dar, ant didela plotu apimtu rubežiaus Lietuwoš, skaitlus tai nedidelis, lyginant su tirsztumu gywentoju susėlu. Łaikuose Mindowės, Gedumino ir Algirdo pilys musu, kaip: Wilnius, Kaunas Trakai, Naujapilė ir tt. buwo grynai lietuwisz-kos, kałba ten skaubėjo musu tēwiszka. Wytantas, norėdamas iweist i Lietu-woje amatus iszsiplėtinusius tarp kaimynū, isz wakarū szaukė amatininkus in Lietuwą, apgywendindamas juos pilėse; i-z rytu kožno musu mylimojo kunin-gaikszezio kariszka kelone dawė mums szwiežius sėnawius musu tēwynės, iga-bentus kaipo kariszkus suiminus, bet Lietuwoje apgywendintus kaipo walnus ir lygiomis tiesomis apdowanotus jos gywentojus, be jokios nors priewartos. Tokiu budu isiweisė Lietuwoje naujokynės baltarusiu, tutoriu, karajimu. Artimesnese gadynėse, laike tikėjimiszko persekiojimu Rusijoje, daugelis rusu no to persekiojimo jieszkojo tikėjimiszkos apkantos Lietuwoje. Taip isiweisė naujokynės sziose dienow-e esancios starowėru. Kada Lietuwoš kunin-gaikszeziai, padėjime tēwynės ir eidami pagal reikałus czėso, turėjo surėdyti sawo kancelariją, nerado tarp lietuwiu tūkancziū ir raszyti mokancziū, dėlto buwo priwersti jieszkoti taip sawo rusiszkuju gywentoju kancelarijos urėdinin-ku. Tokiu tai budu isiweisė baltarusiszka kałba kancelarijoje Lietuwoš kunin-gaikszeziū, no ju ir iszsiplatino tarp augsztesniu luomu gywentoju, ant ko pasiremdama wyresnybė rusu laiko senowės Lietuwą už dali rusu, užgynė lietuwiams ju tautystę, mynioja ir uždraudžia tautiszkus grynai lietuwiszkus jausmus. Tos kolonijos swetimtaucziū užlaikė wisiszka sawo tautiszka ir kałbiszka skirtumą. Kuningaikszeziai czion nekalti, bet kalti patys lietuwiai, tarp kuriu pacziū nebuwo tikros meilės sawo tautiszkos kałbos, be ko negalėjo ir iszplatinti ją tarp parwežtju dėl patirsztinimo iszretintu per kares gywen-toju Lietuwoš. Angsztesnės luomos paczios lindo i swetimą skurą, griebda-mos swetimą kałbą: piama baltarusiszka, paskui lenkiszka. Ar-gi kalti czion tie baltarusiai ar lenkai? teisybė liepia mums atsakyti priesingai. Ne baltar-usiu ar lenku dalykas buwo priwersti lietuwius pasilikti grynais lietuwiais ir abiaus mylėti sawo kałbą tēwiszka lietuwiszka ne kaip kałbą no ju priimamą.

Lietuwiszkoji kalba užsilaikė tiktai per padonystę ukininku: nebuk jos, nebutu sziądien ir kalbos lietuwiszkos; wisi lietuwiai, taip kaip bajorai, butu susilenkinę. Galima yra tikrai peikti padonystę kaipo daigtą piktą, bet ir tasai piktas nėra be gero, nės be jo nebutu jau sziądien lietuwyštės, nebutu ir kalbos musu gywos. Nesirupinimas ponu apie apszwaistą žmoniū, kastiszka neužkanta užlaikė skirtingumą pacziū ukininku.

Kaip naikinime tradicijos, taip lygiai ir pametime kalbos tēwiszkos (tie dalykai wis drauge eina: be meilės tradicijos nėra meilės kalbos ir atbulai) piktas paweiksšas, demoralizacija tantos eina ne isz apaczios, no tamsiu ukininku, bet isz wirszaus, kaip buwo ir senowėje, no intelligencijos, no mokslinguju, kuriems pritiktu buti wadowais ir mokintojais tantos, bet jie ažuot platinimo spindulu szwiesos, ažuot kėlimo tautiszkos dwasios, patys stojasi jos budelais. Nemeilė kalbos musu taip swetimu nera taip baisi dėl tautystės, nės ir tamsus ukininkas gerai supranta, kad swetimas negali taip rupintiesi apie musu esybę, bet ką sakyti apie paczius lietuwius, kurie nēwa pažinę mokslą stojasi neprietelais tautystės! Kur-gi ukininkas gali dėl sawės gerą paweiksšą rasti? Peržiūrėdami eiles lietuwiū baigiancziu augsztesnius mokslus ir iszsiskirszcziusiu po swetimus kiasztus, jei matome juos dar wos grabalojauzczius lietuwiszkai, tai waikai ju jau su wisu nesupranta tēwiszkos kalbos. Kaip meilėje sawiszkos tradicijos, meileje kalbos, taip lygiai ir kėlime kulturos ir literaturos musu, tas pats trukdymas, indifferentizmas musu intelligencijos, rupescziai jos tiktai apie sawo asabiszką kieszę. Wienok be kėlimo literaturos, be kėlimo mokslō (pas musu intelligencija jisai tik ginklas sp kulatywiszkas) nesiplatins nesistos garsi ir garbinga kalba musu, liks wisada jijė tiktai kaipo *Volles-idiom*. Kaip szendien stowi musu raszlawa, nenupelnys ji wietos musu kalbai eilėse kulturiszku tautu, anos nepriims musu i sawo eiles kaipo lygius sanarius, nės dėlto reikia lygiais darbais naudą wisai žmonijai duodanziais užsipelnyti. Ne skaitlingumas, medegiszka galybė, druta kumsczia senowės graiku platinu ju kalbą po wisą pažystamą tos gūdynės szwieta, bet placziai wisose sawo dalyse apdirbta ju literatua, kuri reikalams wisos žmonijos užtekti galėjo, kurioje swetimi, tolimesni ir artimesni kaimynai rasti galėjo tą wiską, ko sawo neturėjo. Graikai ir pergalėti karėse, nės jie nebūdami skaitlingi neturėjo ir medegiszkos spēkos nepergalimos, pasihko mokintojais sawo pergalėtoju taip ilgai, kolek moksliszką ir literariszką pirmesnybę neleidė iszweržti kitiems. Tie patys pergalėtojai, gėdydamiesi sawo žiamesnės kulturos, stojosi graikais, mylėtojais ju kalbos, literaturos ir graikiszkos tautystės. Kada czionai darbininkai mislies apilso, kada darbai iszminties apimti literatura, nors augsztai pasikelę, apsiestojo sawo kilime, su graikais ant szito kelo susilygino rymėnai, tolaus pralenkė darbuose iszminties sawo mokintojus, ir ju wietą apėmė iszweržę pirmutinystę. Naujesniuose laikuose kalba apszwiestunu wisu dabingo szwieta stojosi prancuziszkoji, netiktai dėl sawo wardo, bet dėlto, kad darbai toje kalboje apgarsinti buwo swarbiausi, kuriuos swetimi pažinti norėjo. Prancuzai pirmesnybę taip ilgai laikė, taip ilgai luwo liepėjais ir mokintojais kitu, kolek raszlawa ir mokslas ten stowejo augszciaus. Szendien jau sawo werte prie prancuzu literaturos labai prisiartino: wokiszka, angliszka, o ir italiszka ne per toli užpakalyje stowi, nors kaip angliszkos porą szimtmėcziu atgal su wisu nebuwo: iszsidirbo jijė isz kalbu anglo-saksu, keltu, rymėnu ir prancuziszku normanu. Skaitlus ka bancziū angliszkai sziądien yra didžiausias (kynu berots daugiau yra kaip angliū, bet Kynijoje nėra wienybės kalbos, gywentojai žiemiu nesusiszneka su gywentojais pietiaiu skrycziu); literatura wisose sawo dalyse placziai apdirbta, mokslas augsztai kilęs; dėl pakėlimo wertės sawo kalbos dėl žmonijos, wisi kalbantū angliszkai, wisuose

krasz
nimo
kultu
paty
dinę
iszmi
po re
Kole
tai s
susil
jau n
nimo
dwas
woki
jau g
degis
wals
tu sw
saw
mo s
wien
Taut
iszni
prale
jas k

intel
mok
latw
mok
siu i
dėl t
apre
lietu
neis
toki
nyti
tant
nusl
dirb
mus
mos
wale
tasa
nes
iszni
sint
sur
kais
to,
saw
tew

kraštuoose szwieto dirba kaip imandyami: wieni iszminezia, kiti dėl apgarsinimo tu darbu paskiria piningiszka pagelba. Po užėmimo Lenkijos rusai, kulturiszka žiamiaus stowinti už lenkus, atwykę kaipo liepėjai ir waldytojai, patys i lenka skurą lino, bet susiauringę lenkams iszminties darbus, nupuldinę juos kulturiszka, patys ant szio kelo susilygino. Pima kolek lenkai iszmineza augszcziaus stowėjo, nedryso nauji liepėjai szaukti i assimilaciją ir po rewolucijai 1831 m., nės augszlesnės kulturos tauta nesusilieja su žiamesne. Kolek kultura lenku augszcziaus stowėjo, nedryso rusai mynioti Lenkiją kaip tai szendien daro: nedryso dar tąsyk kaszu kitu sawo tautystę kelti. Szia dien susilyginę su ta wiena isz kulturingiaisiau tos waltstijos tautu, nereikalaudami jau no lenku nėko, laukydami jau senowės mokintojus sawo tiktai dėl padauginimo sawo medegiszkos spēkos, mynioja Lenkiją, tautiszka dwasę; turtus ir dwasę jos werezia tiktai dėl tarnawimo sawo tautystės. Ta rata jau pasiekę ir wokiezius Baltijos skryeziu; jei dar liko walnybė gaiwalams Suomijos, tai ir jau gal ne ant ilgo. Juomi augszcziaus kilis rusiszka tauta kulturiszka ir medegiszka, tuomi sukesnės priespaudos reikia laukti swetimiams gaiwalams waltstijos; gali tą priespaudą rusai drąsiai daryti, nės tarp tos tardymu medegos tu swetimtaucziu nėra nei jokio susirizimo, neturi jie ir tuntu tokiu, nės turi sawuosius atiduoti dėl kėlimo rusiszkos kulturos; nėra tarp ju ir tikro supratinimo sawo padėjimo nei noro susidrauginimo del apgynimo sawęs no neteisybės wienos dalies, paspiriamos waldžiomis, ant nenaudos kitu sąnariu waltstijos. Tautos normezios eilėse žmonijos prigulinezią wietą užlaikyti, turi wisą sawo iszinti ir prijegas apwersti i darbą dėl paugsztinimo kulturos, idant neleistu pralenkimo, nės tąsyk pralenkusios stamia pasilikusias i nupuolimą, sutremias jas kojomis ir kiti pralenkdami, ir garsybė kalbos pralenktuju puola.

Kaip mės lietuwiai sawo iszminties dalykuose stowime? kaip stowi musu intelligencija? kaip stowi raszlawa? Augszcziausiose mokslawietėse szwieto mokinasi dabar apie 250, tai yra skaitlus bewaik didesnis kaip musu brolu latwin. Lietuwiai eina i augszcziausius mokslus, nors newisose lygiai dalyse mokslo, ne no szio tiktai meto; delto ir tikrai mokintu lietuwiu, su augszcziausiu mokslu, rastosi su wirszumi jau 1000 sąnariu dėl kėlimo musu raszlawos, dėl tikrai moksliszku darbu. Lyginant skaitlu musu galimos intelligencijos su apreiksztais darbais jos dėl naudos lietuwiszkos tautos, kieno isz jauzcziancziu lietuwiu szirdis nesudrebėtu, kas pamatę ir pažinęs padejimą musu literaturos neiszsigastu! Pažintis czionai skaudžiai pjaujasi i szirdi jauzcziancziu, nės prie tokiu darbu musu wadinamu wadowu, musu tautiszku Messijosziu ar iszganytoju (tokiais rodosi prigulėtu buti mokintiems) tamsi rodosi ateituwė tautos; prie darbsztumo aplinkiniu musiszké, rodosi, su sawo miegu žengia i nuskendimą. Kas-gi musu raszlawą kela, kas dėl pakėlimo tautiszkos dwasės dirba: tie augsztamokslai ar bene turtingieji duoda pagelbą? Augsztamokslai musu del gawimo geresniu wietu wyresnybės eilėse, dėl didesnės algos duodamos musu spaudėju iszszadėjusierus, užsigina sawo tautystės, kiti wėl nors waldžioms netarnauja, bet ir dėl tautos nėko nedirba. Mokintus lietuwius dar tasai dalykas teisina, kad su ju moksliszkais darbais ir swetimose raszlawose nesusitinkame, nėra ir swetur garso lietuwiszko mokslo, bet randasi tiktai iszmananti rinkime piningu dėl sawo naudos. Nėra ką lygiai jieszkti ir garsinti paszelpos dėl darbu ir no turtingesniuju, nės paweikslai paszelpos nėra surandami, nėra ju wisai. Jei randasi paszelpa, tai plaukia ji centais ir skatikais no tokiu jau betureziu, kaip ir patys dirbantieji. Maža tai patieka isz to, kaip raszo korespondentas L. Balso, kad kuningaiksztis Giedraitis garsina sawę lietuwiu, nės garsinimas dar naudos neatnesza. Ne žodžiu, bet darbu įewynė ir tauta reikalauja. Kn. Giedraitis garsus yra kaipo geologas; szito

mokslo nėra gerai apdirbto lietuviszkoje literaturoje, kodėl-gi kuningaikszis neparaszo jo? turtu jo lygiai užtektu be nuskriaudimo sawęs dėl atspausdinimo to darbo jo paties kasztu. Tasai dalykas b. tu daug naudingesnis už ginčą su Kochanowu — to buti negalėjo — apie lietuviszkas litaras, ar wežimus lietu. kningu spautu rusiszkomis litaromis [ju taip daug nėra]. Kodėl neapgarsina lietuviszkai nei sawo geologiszku isztyrinėjimu lietuviszkose rėdybose, isz ko lietuviai galėtu pažinti turtus sawo žiamės? Tokią žinią ir swetimi norėtu pažinti, per tai platinuosi ir reikalas pažinties ir musu kalbos. Raszlawoje musu dirba ne augsztamokslai, kurie moksą igijo augszcziausioje mokslawietėje, kurie ir turtiszškai nereikalauja rupintiesi apie tai, ką walgys ant pietu, bet labiausiai kaimo mokintojai, kurie ir prie geriausio noro nepakėis ją augsztai, nės ir reikalingo mokslo jiems netenka, o dėl pažinties wėl jo prie metinės aigos 200 rublu turtai nepawelyja, nors ir norėtu sunkiai dėl to dirbti. Dirba jie, kaip moka, dirba nelaukdami užmokesnio, nors turėdami tankiai pratrintas aikunes sawo apdangalu, o czebatai ant koju garsiai gerti szaukia. Iszdawėjai lygiai betureziai, tie mažina sau duonos kasneli, idant apgarsinti darbą tokiu jau betureziu, nelaukdami lygiai naudos isz darbo, jeib tiktai kasztą spaudos ir popėros sugražinti, jeib tiktai tautystei naudą atneszti. Ne dirbancziu tai kaltė, kad tie darbai netokie, kokius matyti norėtu, bet kaltė tu, kure galėdami nėku prie darbo dėl tėwynės neprisideda, o tankiai dar i dirbanczius akmenimi meta. Gal ir rastuosi wienas ar kitas norintis dirbti nors be medegiszkos naudos, bet kas gi didesni darbą iszduos? iszdawėjams turtu netenka, dirbantiejie wėl paszwentinę ir taip dykau darbą negali jau norėti dar paszwentinti ir turtus, o tankiai ju ir neturi. Ne no wakar L Bałsas renka paszalpą dėl iszdawimo gana platokos tėwynės istorijos, bet ar-gi tą reikalingą paszalpą surinko? plaukia paszalpa po porą centu no sunkiai dirbancziu dienos darbiniuku, bet nėra paszalpos no turtingu. Nėra eilėse lietuwiau mokintuju, kuriu garbė butu garsesnė kaip už rubeziu parapijos, kurioje užginė, kurie garsą lietuviszko mokslo nesziotu toli už rubeziu tėwynės, tarp swetimu; per tai nėra ir raszlawoje musu tokiu darbu, kuriuos swetimi pažinti norėtu: o be to nereikalauja pažinti ir kulbą musu. Peržiurėdami musu biblijograpiją, nors no 1864 m., tarp atspautu kningu, wargiai surastumėme joje nors keletą tiukancziu dėl perwertimo i swetimas kalbas. Poezijoje paskutinio perijodo ar rasime nors wieną prilygintą i Metus Duonelaiczio? Baranausko Anykszczių Szilelis tai darbas senesniu laiku, dabar ilindo i wokiszką literaturą kaip Piłotas i Credo; Lietuwio Regėjimas arba eilės Lietuwos Bicziuolu yra dailos, bet nesieks jos už rubežiaus musu kalbos, nės dėl swetimu neturi garsans dėl žmonijos jieszkinio, jos tiktai lietuviszkos, jos tai smulkmenos. Kitos jau, isz daugumo apgarsintu, ir su tomis smulkmenomis negali buti lyginamos; arba wėlei kitos eilės, kaip Silwatiko ir daugel kitu, apgarsintos rodosi tiktai dėlto, idant ant paweikslu parodyti, kokia poezija nėkur ant szwieto nesiranda ir negali atsirasti, nės tokie paweikslai tiktai darto wardą poezijos ir jos padėjimą. Belletristika kitu tautu yra tai aiszkiausias zerkošas gywenimo tautos, paprocziu, idealu, jausmu, noru, darbu, mislu, pasieligimu. Musu raszlawa szioje dalyje sukasi tiktai rate ukiszku pasakėlu, sakimi, neaiszkina jos gywenimo ir darbu musu, ju karžygiai ne isz szio szwieto pamti, kokie tai sakmiszki ar serganti, su lįingais jausmais ir darbais, tankiai norai szirdies ju prieszinasi netiktai tikriems jausmams žmoniui, uždejimui žmogiszko gimines gywenimo, bet ir organizacijai augsztesniu žwėriu. Prie normaliszkos iszminties, lygiai tarp žmoniui kaip ir augsztesnio wirbalo žwėriszkos organizacijos, negali atsitikti, idant tėwas dėl meilės mocziakos wežtu i kauge žiemą ant užudyto sawo waiką. Gali taip atsitikti, bet toksai paweikslas bus anorma-

liszka
tenka
jos ge
pa-sak
neska
nėra l
gywe
nors
dubi
kaip
R isz
dides
kant
szėja
ginal
prin
apie
r ju
sutw
iszp
jau
perė
mą
kult
ir is
ges
muj
mol
kaip
juo
per
dul
nes
die
gas
isz
-
tūp
Ka
my
ir l
žm
pa
no
isz
sti
au
tiz
is:
ta
ku
m

liszkas, o ant anomalijos negalima ir pasakos statyti. Ir dėl pasakos neužteka noro rasztyti, bet reikia lygiai mokslo, ilgu studiju szirdies žmogaus ir jos geisma ir reikalū, reikia gilos, mokslu paspirtos obserwacijos; be to tokios pasakelės neturės garso; jei skaitys jas ukininkas neturintis ką skaityti, tai jau neskaitys žmogus iszmanus, o apie tai, kad swetimi galētu interesawotiesi, nėra ką kalbėti, nes tie szkicai ju nėko nemokina, nėko neaiszkina isz musu gywenimo, kadągi jie anomalija. Moksliszka musu raszlawa lygiai nepasikėlė, nors mokintu rodosi gana dėl jos pakėlimo priwiso: nedaug szįdien rastumei dubu, kurie galētu buti lyginami nors su senesniais darbais nekuriu lietuwiu, kaip su Daukanto Budu ar Walanczausko Istorija Žiamaicziu Wyskupystės. Raszone teisybė daugiaus, nės daugiaus randasi rasztyti mokancziu, bet isz to didesn'o skaitlaus rasztu ne dėl daugel galima ilgesni amži pranaszauti, nesakant jau apie tai, kad koki nor: rasztą ar darbą swetimi norėtu pažinti. Raszėjai nėra moksliszku darbu stengiasi sutwertti sawiszkas naujas teorijas, originaliszkas mokslo teisybes, bet ne lang isz ju tepažysta teisybes moksle szwieto priintas, per tai nauja teisybė prieszinasi tikrai szwieto teisybei. Ką sakyti apie moksliszką wertę tokiu skaitymu kaip kalba lietuwiszka Adomo su Jiewa rajuje? Asz radau Wilniaus lietuwiszkaime elementoriuje, kad dienas prie sutwėrimo szwieto aiszkiai lietuwiszkaai suszuko: tegul stojasi szwiesa! dėlto iszpuola, kad dar milijonais metu atgal, priesz atsiradimą pirmojo žmogaus jau lietuwiszka kalba lūpcse diewo skambėjo. No diewo, žinoma, kad jįjė perėjo per nasrus žiamesniu organiszku sutwėrimu, tolaus persimainė i blowimą ož'u, žw. ngimą arklu, staugimą wilku, iki tie sutwėrimai upepdawė musu kitbą pirmam szwieto gywentojui. Asz tikiu, kad mano gilus iszrodinėjimas ir isztyrinėjimas isz lietuwiszko elementoriaus dar oryginatizskesnis ir garbingesnis, jisai mažiaus ir priesziunasi pilozopijai kalbos, nes pagal ją kalba pirmaju gywentoju netoli skyrėsi no blowimo, tojimo ir staugimo žwėriu. Mano moksliszką t. isybę geriaus pritiktū musu raszėjams priimti, jeigu lygiai jįjė, kaip ir d-ro Bruazio, nebutu tai humoristiszka zauna, isz ko reikia tiktai jeigu juokiesi. Estiszkas laikrasztis O l e w i k, peržinrėjęs estiszkas kningas už pereinus metus i zduotas, skaitlu ju paduoda ant 143 ir tai waitoja, kad tame dalyke estai esą labai nupuolę, nors skaitlus ju tautos wos $\frac{1}{4}$ dali lietuwiu isznesza. Kiek lietuwiszku kn ngu ir koku pereinuose metuose, gal tiktai žino diewas, nės mės rokundos sawo raszlawas newedame, matomai liant neiszsi-gastumėmėjos mažumo. Drąsiai wienok isztarti galime, kad skaitlus musu iszdawimu nesiekė skaitlu estiszkuju.

Kaip dirwa kasmet sėjama, be pagerinimo, mažina iszdawimą waisiaus, tūp ir iszmintis ir dwasė tautos pagal jos gywenimą iszsisemia ir mažinasi. Kaip kožnas žmogus turi sawo vaikystę, jaunybę ir senatwę, po kurios pareina myris, taip ir tautos laikosi paczius sawę suwystyme, turi stiprią ir gywingą ir karsztą jaunystę, susilaukia senatwės ir myriwė. Toji senatwė, kaip tarp žmoniū, pagal ju gywenimą wieniems ateina ankscziats, o kiti gywendami pagal reikačą ir prisakymus gamtos, etikos ir politikiszkos iszminties, labai toli no sawės nustumia tą senatwę. Tautos puola kaip žmonės ir i ligas, kurios iszmintingai gydomos tautos perdėtiniais ir wadowais, gražina sweikatačą ir stiprybę, bet prie klaidaus gydymo gali ipulti i kroniszką ligą, kuri tautiszką nupuoliną artina, senatwę ir myri, no ko jau nėra iszgydymo. Indifferen-tizmas tautos ant reikaču tautystės tai liga iszgydoma; bet kada jisai pereina in isztwirkimą wisu eilu tautos, apima jos perdėtinis, wadowus ir mokintojus, tautiszki jieszkiniai puola, puola tautos raszlawa, — jau tai liga kroniszka, kurią iszgydyti jei dar ne su wisu negalima, tai labai sunku, jei randasi nors mažas žiupsnelis neapimtu demoralizacija; czionai wienok iszgydymas galimas

per amputaciją ir nuleidimą upelių kraujo. Isziwirusiomis tautomis aplinkinei bjauriasi, serga sawę kaip no pawėtrės ar kitokia epidemijn kwarrantanomis, pertraukia sujomis susinesizimus; tokios tautos žudo sąjausmą wisu, nės ta liga baisi, neiszgydoma, yra prie to limpanti. Ar lietawiai jau atejo i sawo senatwę? ar ipuolė jau i ligą musu marus senelis, isz kurios nėra iszgydymo? Nors Bruažis, Wytautas (užmirsiau ir apie dar garsesnę teoriją pasemtą isz lietuwiszko elementoriaus priminti) taip juk didelę senatwę paskiria, bet nenorime tikėti, idant isz szios dienos indifferentizmo musu apszwiestunu jau iszgydyti nebuta gulima, nės kulturiszka dar rodosi mės waiku amžiaus neperšokome. Mės gywenome politikiszkoje sawwaldystėje, bet ir tasyk sawiszkos kulturos neturėjome; jei ji butu jau pirma buwusi, laike sawwaldystos butu atgijusi; jei wienok ir tasykji neżydejo tarp musu, matomai jos nėkada seniaus neturėjome, dėlto negalėjome nubergždinti sawo smagenis taip, idant jau musu galwa netiktu dėl iszminties dėl kulturos darbu. Ta dirwa musu apžėlė warpucziu ir neduoda laukiamo waisiaus tiktai per mažumą ir turtiszką silpnumą iszmintingu artoju. Kur nėra turtu dėl pagerinimo lauko, ir gerasias artojas nedaug jawu surenka, ortarp musu ir dirbanziu artoju iszmintingu yra labai mažai. Teisybė ir kulturiszkuose dalykuose randasi letuwiai garsinanti senatwę musu ciwilizacijos: taip Bohusz ir Wytautas mokina mus, kad lietuwis Žalmokslis graikus ciwilizawoj, buwo uždėtoju graikiszkos kulturos. Tas teorijas tiktai ant žodziu autoriu galētumėme priimti nės del paspyrimo uždėjimo nėra parodu. Kultura kur norint buwusi neužsislėpė no akiu szios dienos jieszkotoju, randa ją wisur, nors tautos sutwėrusis ja seniai jau pražuwo. Jei mokslininkai atranda darbus szimtus meta atgū gywenusiu tautu, jei sziądien supranta ir skaito kaip kningoje pasielgimus neėsanciu jau tgywentuju Aigypto, Kartaginos, Assyrijos, Etrusku, Aztėku Tolteku, Peruwu, jei no mokintu neužsislėpė ir kultura senowės gywentuju Welykiniu saū, tai kodėl-gi neranda likimu senowės kulturos lietuwiu? Gal žiūrės ją suėdė? Kaip ten nebutu su tuomi augsztamu ir senatwe musu kulturos ir kalbos, wienok kolek lietuwiszka literatura stowės, taip kaip ji sziądien stōwi, toli neužtenkanti reikalams tautos kiek norint kulturiszkos; kolek ją spiria tiktai kaimo mokintojai, kolek tikrai apszwiesta intelligencija mislyja wien apie sawo kizenę, kolek mokslas dėl lietuwiu bus tiktai amatu jam duoną duodanciu, kolek musu nēwa mokintojai, kaip senowės alkemikai ant iszradimo darymo aukso, džiowins sau galwą ant jieszkojimo nauju teoriju, kurios sziądien iszrastos, ryto, kaipo nepaspirtos tikru mokslu, paczios sugrius; kolek augsztamokslai lenksis no darbu dėl naudos tautystės; kolek apszwaista, mokslas su meile tautiszka, idealais ir tradicija neiszsiplatins tarp moteriu; nėra galima laukti, idant platintuosi ir laikytuosi tarp pacziu lietuwiu, tarp intelligencijos sziądien mieganczios arba ēdanczios wieni kitus. Kaip kaimo mokintojai yra mokintojais tiktai ukininku, taip ir raszlawa jais kelama neperžengs kelo ukiszkos, taip lygiai ir kalba turinti fokiją raszlawą bus tiktai kalba ne intelligencijos, bet ukininku arba kaip wokiecziai wadina, bus ji 'Volks-idiom'. Su kilimu apszwaistos, kalba ir raszlawa nekylanti lygiai, mažina dėl sawės wietą, iki neisznyksta su wisu. Nėra ką slėpti teisybės, nors ji skaudžiai pjauja szirdi jauczianczio lietuwiu, mylinczio tautystę ir welyjanczio jai szwiesnės ateituwės. Negerai tarp musu yra, o negerumas darosi per musu pacziu kalezią, per musu neřabumą. Taip, kaip sziądien dedasi, nėra dėl musu ateites. Norėdami gelbėti puolanczią tautystę, norėdami sutwertiti ateituwę kalbai, garsumą literaturai, mės szaukiame i darbą wisas pajiegas tautos, labiausiai tuos, no kuriu tēwynei daleista daugiaus reikalauti! Kodėl-gi ju darbu taip mažai matome? ar-gi tarp rupesziu dėl pildymo kizenės, ant darbu dē, tēwynės jiems netenka laiko? bet dėl k-limo tautystės, dėl paspyrimo dar-

ba,
yra l
dėl r
kud
jeib
waik
apie
wier
wien

Plika
Aple
Geid
Nors
Bet j
Ką n
Iszw
Užsis
Wary
Nezi
Žiopi

I
Ženg
Sztai
Ant j
Nors
Skrik

Szra
Sijon
Wisk
Net j
Kuri
„O, t
Ką w
Ludn
„Ah!
Szulu
Nėka
Dar ž
Manę
Lyg k
Isz ke
Jei ku
O'gie
Wieto
Tuo l
No pr
Asz ji
— „O

ba, lygiai su darbais priimame ir reikalingą turtišką paszalpą. Kam brangi yra butybė tautos, kieno szardyje neapmirė dar jausmu ir supratimas kalceziu dėl reikalu tėwynės ir tautystės, i kokią partią lietuviu neprigulėtu, tikime, kad ant musu balso ne pasiuiks kurcziais! Ateitawė yra musu pacziu rankose, jeib tiktai mokėtumėme, norėtumėme, neperstodami kelais tikru reikalu waikszezioti. Tuos kelus tegul mums wisada iszmintis rodo, užmirszdami apie asabisziskus ne sutikimus ir antipatijas, nės reikafai tautystės, kurioje newienas, bet milijonai žmonių, turi stowėti augszcz aus už asabiszką piktumą wienas ant kito.

Szernas.

Teisybė ir Weidmainyste.

Plika Teisybė, kaip pagimdyta,
Apleidžia karią swo pustynę,
Geidžia, kaip szwiete busiant matyta;
Nor groži amžiuos laiks jos nutrynė,
Bet joj dorystė czlelybėj liko,
Ką mylėjo rets tik, -daugis nemėgo.
Iszwydęs Teisą, "szalin" szwiets riko,
Užsistunt jauni ir seni bėgo.
Wargszė teisybė stow dar nuludus,
Nezino, kaip czia ir ką daryti;
Žiopso ir dairios tartum pabludus...

Prieszais isz tolo wiesznia matyti.
Žengia n'isz lėto; kad artyn prėjo,
Sztai isirėdžius stapt Weidmainysta.
Ant jos žemeziugu apseziai blizgėjo,
Nors netikri tie, bet akys slysta;
Striblaks kaiszytas puikiausiomis kwiet

Szczabždanti danga po szwiežiai modei,
Sijons szilkinis megsts aukso klėtkoms
Wiskas kaip reikia Galincziu podei:
Net ją Monarkos sodin i kresę.
Kuri sutikus duktę Pramželo

„O, tai tu!“ tarė: „na, sweika, sese!
Ką weiki wiena czionai ant kelo?“ —
Ludna atsako Teisa isz lėto:

„Ah! matai dewynioliktinetszimtyj
Szalu ir mirsztu badu ant szwieto;
Nėkas nenori po stogu primti.
Dar žmonės ipacz bawio prekybos,
Manę iszwydę per warsnas penkias,
Lyg kad no kokios pragaro dybos.
Isz kelo brungiai po kairiai lenkias!
Jei kur isprustu netycz i butą,
O'gieļa: Meilę, Mokslą ir Wilti —
Wieton ką kysztelt duonelės pluta,
Tuo laukan waro, neduod suszilti!
No praseziokėlo iki karalu,

Asz jiems baisesnė už myrio baimę!“ —
— „O asz wis bunu wisur ant balu“,

Tarė žiuponė: „net kožnam kaime;
No manęs kožnaskasdien veik lankoms;
Prajuokau asz jauną ir seną,
Manę kiek wiens prim atwiroms rankoms
Apricz — kur leningu dwasė gywena:
Tie tik su manim sostan nesėda...
Tai nėks, jeib manę wisas gir szwietas.
Bet tawo aiszkiai asz regiu bėdą,
Kad tawo buwis tarp žmonių kietas!
Man tawęs gaila, juk tu wyresnė —
Dwi mudwi dukters wienos mocziutės;
Asz kasdien stojuos wis mylimesnė,
O no tawęs bėg kožnas kiek drutės;
Kurie nespeja, stow lyg atszalę.
Bet kas tai yr? Ei! sena ruksznėlė?
Lyg ką tik gimus lėlė, nuogalė...
Tat negražu, fe! mano seselė!

O! tai isz tikro nėra man dywu,
Kad taip no tawęs szalin szwiets kurė:
Nės kožnam žmogui, kurs yra gywu,
Paweikslas tawo akysna durė.
Dėlto dar duosiu, ktausyk, tau rodą,
Ipacz, kad reikals mudwieju wienas —
Atstunt no sawęs nelaimę juodą
Ir gywent linksmi per amžiu dienas.
Eiksz kuo greicziausiai prie mano szo-

no,
Abi sztai drucziai tuo susiglausiw;
Tawę pridengus skwernais sijono,
Lokioj wienybėj szwietan kelausiw:
Pas iszzingingus asz dėlei Tamstos
Szalin už duriu netapsiu mes a;
Pas kwailus taip-gi, kur akys ramstos
Ant mano dabu, tu busi kęsta.
Tu reiksz tiesą, asz melagystę —
Ipacz ką mėgst kas; tuo kitaip dėsis —
Abi laimėsiw wisu bendrystę:
Tai žydint, sakmiu neszwoksz Pawėsis.“

Szerenga.

Airija ir Lietuva.

Garbingas angļu vyrs, Gladstonas, budamas pernai pirmoju ministru reikalawo, kad parlamentas pawelytu Airijai turėti sawo parlamentą. (Parlamentas tai yra angļu seimas, kuris iszduoda wisokius istatymus; karalus arba karalōnē gali nepatwirtinti istatymo, kuri iszduoda parlamentas, bet jau no seno Anglijoje yra toks paprotys, kad karalus patwirtina kiekwiengą istatymą; tai-gi Angliją rēdo parlamentas, kuris watdo ir Airiją ir Szkotiją.) Tas parlamentas, koki Gladstonas norėjo duoti Airijai, turetū rupintiesi ir rėdyti tiškai naminius Airijos reikalus, tai yra wisus dalykus, iszskyrus susineszimą su kitomis walstijomis, karą ir tt. Angļu parlamentas atmetē Gladstono reikalawimą. Reikia žinoti, jog Anglijoje ministras gali buti ministru tik tolei, kolei parlamentas sutinka su jo pasielgimu; taip pat wisi ministrai turi buti wienokiu nuomoniū apie swarbesnius dalykus; už tatau Gladstonas turėjo atsitraukti no sawo sosto ir jo wietą užēmē Salisbury, kuris susiriuko ir kitus ministrus pritarianczius jam. Dabarnyksztē toji angļu waldžia netiktai ką neduoda airiams patiems waldytiesi, bet dar wisap juos spaudžia. Newienas turējote girdėti, jog Airijoje beweik wisa žiamē priguli ponams, 'lordams', kurie yra dažniausiai anglais; žmonēs turi no ju samdyti žiamę; tie didžturcziai lordai matydami, kad žmonēs neturi kuomi kitu maitintiesi, ima no ju labai braugiai parsamdydami žiamę; dažnai jie ir suwis nesamdo, bet isz sawo tauku daro ganyklas ir augina daug gywuolu; taigi wietoje žmoniū randa maistą gywuolai, tukstancziai žmoniū turi keltiesi i Angliją ar i kitas szalis jieszkoti uždarbio; gywenantiejie namieje taip-gi maitinasi labai blogai. Tas pats garbingas Gladstonas reikalawo, kad wyriausybē iszpirktu daugumą žiamės isz ranku lordu ir iszdalytu žmonėms, airiams, žinoma ne už dyka. Parlamentas ir ant to netinka ir dabarnyksztē angļu wyresnybē eina už didžturczius ir spaudžia airius.

Isz tu mano kėlu žodžiu galite matyti, kad lietuwiu padėjimas labai yra panaszus ant airiu padėjimo: pas mus prispaudimai ir ten prispaudimai. Bet drucziai apsimislyję rasime ir daug skirtumo: airiai nori patys waldytiesi, mēs gi notime ir reikalaujame, kad maskolu waldžia pawelytu mums spaudinti lietuwiszkas kningas ir laikraszezius; matote, kaip mēs mažai reikalaujame, nēs toje paczioje Maskolijoje spauda pawelyta wisoms tautoms, iszskyrus mus. Taigi matote, kad airiu ir lietuwiu reikalawimai suwis nelygus. o pagal tai, ko žmonēs reikalauja, galima spręsti ir apie ju padėjimą; mēs reikalaujame, kad mums pawelytu lietuwiszkai sznekėti, maŕonu butu, kad apszwiestu lietuwiu maškulus newaikytu isz sawo kraszto ir duotu wietas, wiskas tai pawelyta airiams; aiszku, kad musu padėjimas kur - kas blogesnis. Rodosi, kad tas, kuriam blogiaus gywentū, daugiau rupinasi pagerinti sawo gywenimą. Pasi-

žiurė
bewe
laikas

sta, l
tingu
ir tt.
sutin
ir pa
parle

asz s
daug
turcz
tos d
jam
tą, k
dytoj
gystė
angl
sudu
lorda
be p
juo c

joje
„5”

„50

„Kr
kraut
ting

saky
kari
gyw
wyr
laik
kis

žūrėkiamė, ar taip dėstisi. Apie lietuvius asz nei nekalbėsiu, nės mės nėko bewėik nedarome, kad igyti tai, ko mums reikia, retas ir suprantame, kad laikas pasimislyti apie sawę. Parodysiu tik trumpai, kaip elgiasi airiai.

Airiu wadowai, k. a. Parnellis ir kiti, sykiu su anglais, kurie pripažy- sta, kad reikia airiams pawelyti turėti sawo parlamentą, daro suėjimus, 'mi- ŗingus', kur iszrodinėja reikalingumą to dalyko, raszo laikraszczius, kningas ir tt. Ir dabar juo tolyn, juo daugiaus randasi tarp anglų tokiu wyru, kurie sutinka su airiu ir Gladstono reikalawimais, ir tikrai gali sakyti, kad neužilgo ir parlamente bus daugiausiai tokie wyrai, tuokart airiai gaus itaisyti sawo parlamentą.

Dar smagiaus airiai elgiasi, kad pagerinti sawo medegiszką buwi. Jau asz sakiau, jog lordai parsamdo žiamę už labai didelus piningus. Už tatai daugumas airiu padarė draugystę, susitarė mokėti tiek ir tiek už žiamę didž- tureziamis; wadowai wazinėja po wisą Airiją ir kalbina žiamės samdytojus prie tos draugystės prisidėti; jei kuris lordas nenori priimti tos mokesties, kokią jam duoda, tai žiamės samdytojas turi ineszti tą mokesti i draugystės komitė- tą, kur piningai ir guli, iki lordas netiks priimti juos; jei nekurie žiamės sam- dytojajai taikosi su lordais ir nori mokėti brangiaus nei sutarta, tai toji drau- gystė rupinasi, kaip galėdama, priwersti juos taip nedaryti. Dabarnykszė anglu wyresnybė užstoja už lordus: airiu wadowus ji persekioja, atiduoda po sudu, sodina i kalėjimą; tuos žiamės samdytojus, kurie nemoka tiek, kiek lordas reikalauja, waro isz namu, namus degina; tokiu budu neturtėlai lieka be pastogės. Wienok szitie persekiojimai negali priweikti airiu ir juo tolaus, juo daugiaus žmoniu prisideda prie tos draugystės.

Szimet sueina 50 metu, kaip karalauja anglų karalėnė Wiktorija, Angli- joje tai didelė szwentė. Sztai kokią giesmę paraszė airiai ant tos szwentės:

„50 metu auksinio wieszpatawimo ir augszcziausiasis padėjimas ant szwieta, —

50 metu ludnumo ir kentėjimu ir nelaimingiausioji tauta ant szwieta”.

„50 metu sałdaus gywenimo paguodonėje ir garbėje,

50 metu bado ir kowos, persekiojimu ugnia ir kaławiju”.

„Kriszpolinis stiklas, pilnas karcziausiu aszaru, auksinė taurė pilna poniszlo kraujo — tokia tegul bus musu dowana už 50 metu tokio didžio, tokio iszmin- tingo ir tokio mielaszirdingo wieszpatawimo!”

Wieno wėl airiu mėsto gywentojai atsisakė apwaiszczioti tą szwentę, sakydami, kad nenori pasirodyti wergais ir weidmainiais, kadęgi per 50 metu karalėnės wieszpatawimo Airija buwo apiplėszta per neteingus istatymus ir gywentoju jos labai pasimazino, nės daug žmoniu iszmirė no bado, no kurio wyresnybė galejo iszgelbėti, bet nenorėjo ir ējo už didžturczius, kadęgi per tą laiką daugumą geru wyru, kurie rupinasi apie žmoniu gerą, waldžia persekiojo, kiszto i kalėjimą ir dabar taip pat elgiasi.

Taip daro airiai. Žinoma mės lietuwiai negalime taip elgtiesi, nes jeigu

kuris atvirai nepagirtu pasielgimo maskolu wyresnybės, tuojaus atsidurtu Siberijoje. Bet ir mės galime szi - tą padaryti, tik reikia noro, o kaip mes elgiamėsi, tai aiskiai pasirodė: mės negalėjome užlaikyti 'Ausros', tokio nebrangaus laikraszczio! Žinoma pas mus dabar toks laikraszczis, kaip 'Ausra', negali iszeiti už skaitytoju piningus, nės laikraszczis negali p̄latintiesi maskolu Lietuvoje, už tai lietuviui nežiurėdami ant to, ar gaus laikraszczis ar ne, turi nesigailėti ant to piningu. Tiesa, 'Ausra' ir iszeidawo už piningus tokiu Lietuvos mylėtoju, bet ju dar buwo nedaug, ir iszsituszttinus ju dēlmonams, Ausra turėjo užgesti. Mums-gi tokio laikraszczio reikia, nės kad maskolus nepawelyja spaudinti, mės turime iszleisti laikraszczis po jo szonu ir parodyti, kad mės galime sawo padaryti. Dēlto-gi wisi lietuviui, kam mieia tēwynė, turi nesigailėti ir duoti, kas kiek gali: kas rubli, kas du ir daugiau; tokiu budu susirinks gana skatiko, kad atnaujinti Ausrą, nors po kitu wardu. Gėda juk mums, jei nesuaprasime ir sunku bus gyventi!

Airijoje netiktai szai p̄ žmonės dirba, kad igyti tai, ko nori, bet ir daugumas kuningu prisideda ir p̄laiko juos. Wienas arkiwyskupas, Krukas, szitaip kalbina žmones nemokėti wyresnybei mokeszcziu: „Mės, sako, sawo pasielgimais patys sawę muszame. Mės mokame mokeszczius wyresnybei, kuri juos suwartoja ne dēl wisatinio gero ir netaip, kaip tai nori mokantieji, bet suwis prieszingai. Tokiu budu mės jai parupiname lazdas, kuriomis jijė mus musza. Mės duodame jai i rankas botagą, kuriuomi ji mus p̄laka ir daro mums žaisdas" ir tt. Kitas arkiwyskupas iszreiszkkė sawo p̄rijautimą penkiems airiu wadowams, paduotiems po sudu; abudu-gi tuodu arkiwyskupu nusiuntė piningu, kad p̄laikyti kaltinamuosius wadowus ir wisą tautiszkką sujudejimą.

Ne tiktai wyresniejie kuningai taip elgiasi, bet ir žiamiesniejie; dažnai pasitaiko, kad kuningai užstoja už tuos, kuriuos palicija nori wartyti isz namu už tai, ką jie nemoka lordui piningu; buwo ir toks atsitikimas: wienas kuningas liepė sawę pririszti retėžiais prie namu duriu, tikėdamasis, kad palicija tuokart nesiwerzsz i namus.

Lietuwos kuningėlai, sztai jums dailus pawėiksšas! Airiai yra katalikai; matyti, kad tikėjimas negina užstoti už neturtėlus ir prispaustuosius. Lietuwiui labai klauso sawo kuningu, bet kuningai mažai rupinasi apie žmonių labą. Žinoma Lietuvos kuningai negali to daryti, ką daro airiu kuningai; jiems taip nei nereikia elgtiesi. Bet ir jie daug gali daryti gero, kad tik norėtu beje p̄laikyti lietuwiszkkus laikraszczius; p̄latinti lietuwiszkkas kningas tarp žmonių, rupintiesi apie medegiszkką žmonių buwi ir tt.

P. Lutas.

Apie gyvenimą darbininkų dideliose miestuose Europos,

Kas metas į didelius miestus Europos, kaip tai Londoną, Paryžių, Berlyną, Vieną ir kitus, eina iš kaimu daug tukstanczių darbininku. Priežastys šito yra tos, kad ukininkai išsidalina žiemę ant mažų sklypų ir visa šeimyna iš to misti negali, o ipacz jeigu pasitaiko tokie metai, kada jawai neužderia; no žiamės reikia mokėti daugeli mokesczin, kuriuos ukininkui sunku išsimokėti; užsimti wël kokiū amatu taip-gi neužsimoka, nės iszdarbiam pabriku, kur dirba wisokios maszinos ir keli szimtai ar tukstancziai darbininku, pigesni nei kad iszdarbiam kokiū amatininku. Waikai ukininko, kurio žiamė taip iszdahlta, kad iš jos wisa šeimyna negali misti, ir amatininkai kurie negali kowoti su pinigiais pabirkantais, palikini kaimą eina į didelius miestus įieszkoti darbo ir laimikio. Atėjusieji taip pripildo miestus, kad mēstai anga neiszpaskaitytai greitai: per kelas deszimtis metu skaitlus jų gywentojų dusyk ar šysyk tiek pasididina; ta p Paryžiuje, kuriame pradžioje szio szimtmeczio buvo tik 600.000 gywentojų, dabar yra į 2 milijonu, Londone skaitlus gywentojų no pradžios szio szimtmeczio pasididino no 1.378.000 bewaik iki 4 milijonu; Berlyne no 162.000 iki 1.400.000. Gywentojai su mažu turtu, o ipacz darbininkai reikalauja nedidelu gyvenimu iš wieno ar dwiejų kambariu. Del to negana, kad stato pakra zczniais mēsto naujus namus, nės atėjusieji gywentojai neiszsiszklaisto po wisa mēstą lygiai, bet grudasi aplink pabirkus ir widuryje mēsto. Ką-gi daro namu waldytojai? Tose wietose, kur daugiau darbininku turi gyventi, jie pastato ant sawo namu dar wieną gyvenimą; tolaus, jie sumažina arba wisai namais apstato kiemus ir pawerczia wisokius augstus ir sklapus į gyvenamas wietas. Namu waldytojai, žinoma, nori tik gauti kuomi daugiau pinigų už sawo gyvenamus namus ir ant neko nežiuri, kaip tik ant lobio. Iš to iszeina, kad gyvenimam darbininku dideliose miestuose labai brangus, angszti ir menki: Iowa, stałas, kedė, tai ir wiskas, ką gali matyti jų menkame kambaryje. Isztyrinėjimam paskutiniuju metu aizkiaai parodė, kaip gyvena darbininkai dideliose miestuose ir kaip tas klausimas yra swarbus Europoje. Pagal isztyrinėjimą wienos komisijos tose dalyse Londono, kuriose yra pabirkai, pasidarė, kad wisa šeimyna su mažaisiais ir paaugusiais waikais užima wieną kambari, kuriame miega, walgo ir esti wisa diena. Kaip rodo wienas pastoris, kuris gyvena dalyje Londono darbininku apgywentoje, widutiniai pareina 6 kambariai ant 5 šeimynų; prie to-gi pastoras nerado nei wiename kambaryje daugiau kaip wieną patalą, kuriame gulėjo bewaik wisa šeimyna; wiename tokiam kambaryje gyweno šeimyna su ketwertu waiku, wyresnysis waikas turėjo 16 metu, ir be to dar žmona su mažu waiku. Wisas skaitlus šeimynų, tokiam angsztume gyvenanczių, siekia Londone į 600.000, beje jeigu skaityti po 4 žmones šeimynoje, tai bus 2.400.000 žmonių. Negeriaus gyvena darbininkai ir Paryžiuje: no 35 – 40.000 šeimynų, gyvenanczių tame mēste, užima gyvenimą tik iš wieno kambario, kuriame grudasi penketas ar szeszetas žmonių. Pagal isztyrinėjimus 300.000 darbininku Paryžiaus gyvena 70.000 blogu gyvenimu, iš tu darbininku daugiau kaip 24.000 turi tik tai po wieną kambari ir apie 12.000 turi dar ir mažiukę wirtuę. Tankiai darbininkai patys sau nusisamdo namus ant mažiukų kambariu iszdalytus; kaip jie ten susigrudė, matyti iš to, kad 1876 m. Paryžiuje buvo 9650 šeimynų, kurios susidėdamosios samdėsi tokius namus, paskui samdė kitiems kambarius; tuose lamuose gyweno iš wiso 142.670 žmonių (reikia suprasti, kad tos šeimynos

samdėsi ne wienus namus]; 1882 m. skaitlus samdytoju tokiu namu atėjo ik' 11532, o skaitlus gywentuju iki 243.670 žmoniu. Isz szito matyti, kad skaitlus samdytoju pasididino maziaus kaip ant ketvirtos dalies, skaitlus-gi gywentuju bewiek dasyk tiek pasididino, nes samdytojai prigrudo namus gywentojais, padarę isz wienu kambario du ir pastatę 20 lowu ten, kur pirmai buvo 10. Tokiu ludu gywentojai per daug susigrudo wienose wietose, kad tik gauti pigiai nors ir augstą gywenimą. Tose dalyse mesto, kur yra pabirakai ir kur daugiaus darbininku gywena, labiausiai insiweisia ligos. Tose dalyse Paryžiaus, kur ligos insigyweno, yra eokios wietos, kur skaitlus gywentuju labiausiai pasididino, sulyginant su skaitlumi namu waldytoju: taip piktkarszcziai labai iszsiplatinę XVIIIoje dalyje Paryžiaus, kur skaitlus gywentuju pasididino per paskutiniuosius 5 metus no 8130 iki 20816, o skaitlus namu waldytoju pasididino no 600 tiktai 883. Isztyrinejimai tą pati rodo ir kituose mēstuose Auropos. Berlyne skaitlus gywenimu sklapuose ir skaitlus ju gywentuju labai pasididino paskutiniaiais metais: 1867 m. tokiu gywenimu buvo 14.292, juose gyweno 62.374 žmonės, 1880 m. skaitlus tu gywenimu pakilo iki 23,229, o gywentuju iki 100.270 žmoniu. Wienoje 1856 m. pareidawo widutiniai po 3 kambarius ant szejmynos, o 1873 m jau neparėjo nei po du kambariu. Kiekwienas numano, kaip kenkia sweikatai gywenimas tokioje angsztumoje: isz to kyla wisokios ligos ir labai greitai apliuk prasiplatina. Paziurekriame, kokią dali uždarbjo darbininkas moka už kambari. Wisi isztyrinejimai rodo, kad darbininkas su szejma moka už kambari labai brangui, sulyginant su kitus jo neatbuuinais reikalais. Anglijoje isz 100 darbininku 12 moka penktą dali sawo uždarbjo už kambari, 42 darbininkai moka ketvirtą dali uždarbjo, 46 kaip kada pusę uždarbjo. Prie tam reikia žinoti, kad tuomi didesne dalis eina ant mokesczio už kambari, kuomi uždarbys mažesnis: taip pagal isztyrinejimus Mulhailo turtingieje gywentojai Anglijos samdosi gywenimus už desziuntą dali sawo pelno; tokie, ką turi widutini pelną, moka penktą dali. Tą pati parodo Engels ir Szwabė: pagal ju isztyrinejimus isz metu pelno no 600 iki 1200 marki už gywenimus mokasi ketwirta dalis to pelno; isz pelno no 12-18.000 marki uz gywenimus mokasi ant metu penkta dalis, isz pelno no 18-30.000 marki mokasi tik deszimta dalis, o isz pelno no 30-60.000 marki už gywenimą mokasi mažiaus kaip deszimta dalis. Iszeina taip, kad darbininkai uždirdami sawo uždarbi sunkiu darbu moka už gywenimus trissyk tiek daugiaus nei kaip turtingieje, kurie bewiek neko newekia. Mokėti tokią dali uždarbjo darbininkui žinoma per sunku; už tai jis nori - nenori turi samdyti kampus sawo kambario kitiems ir priiminėti už piningus ant nakwynės. O isz to iszeina labai ludni dalykai: pirma, kaip ir angszcziaus sakyta, jeigu daugeis žmoniu gywena angsztame kambaryje, tai labai kenkia sweikatai, nės isztyrinejimai parodė, kad, kur žmonės angsztai gywena, ten jie labiaus ir mirszta ir trumpiaus ant szwieto gywena: užsikreczia ligomis wienas no kito, tokiam kambaryje negali buti szwaru, oras blogas ir tt.; antra, gadina szejmyną, ipacz paauganczius waikus. Jeigu kekszystė labai platinasi paskutiniaiais metais tarp beturcziu gywentuju mēstu, tai negali abejoti, kad toks angsztumas gywenimo darbininku dar labiaus ją platina. „Daug geru szejmynu skundžiasi, kad jomis pareina gywenti drauge su kekszėmis“, raszo wienas isztyrinėtojas. Už tai tose dalyse didžiuju mēstu, kur daugiausiai darbininku, ir kekszystė labiausiai iszsiplatinusi. „Darbininkas raszo Veill apie Sztrasburgą - gywendamas mato szale sawęs kekszystę ir taip suprato su ja, kad nelaiko ją už bjauru daigtą ir gėdą jau no labai seniai. Ar gali stebėtiesi, kad dora darbininko taip nupuole, jog jis bewiek nežiuri ant kekszawimo sawo paczios ir

dukters ir nėko nesako, jeigu jo paangusieji vaikai ir priimtieji ant nakwynės vyrai ir moteris guli viename patale". Toks tai gyvenimas darbininku dideluose, kaip ir mažesniuose Auropos mēstuose. Kaip-gi gydyti tą žaisdą, kuri wis glaus insiēda ir wis daugiaus užkreczia sweekio kuno? Jan no seniai iszkratinėja szią klausimą ir duoda daug wisokių patarimų. Wieni sako, kad padėjimas darbininko, paducdinczio sawo dalį pabirkautui ir padėjimas beturezio samdancziosi sau kambari no namu waldytojo, lygus — abu priguli no didžturezio, kuris gali priwersti darbininką sutikti ant to, kas darbininkui suwis nenaudinga, dėlto kad beturtis nuolat lēdoje gywena, o walgyti wis-gi nori; jis gali priwersti beturti mokēti daug samdos už namus, nēs kiekwienas žmogus turi trioboje gywenti, o ne lauke. Už tai jeigu dabar waldžia nors kiek gina darbininką no piningiaus pabirkanto, tai ji turi sziap ar taip užstoti ir už beturti samdantysi sau gyvenimą. Reikia iwesti gerus istatymus apie namu statymą, kurie uždraustu statyti namus anti wieni kitu, kad kimas prie namu turetū ardwe, istatymuose pasakytą, ir pawersti sklapus i gyvenamas wietas. Tokie istatymai iwesti Paryžiuje ir Sztrasburge. Naujieji istatymai Berlyno apie namu statymą uždraudzia daryti sklapus Gilesnius kaip 11 colu ir statyti namus angstesnius kaip 10 sieksniu. Kad gyvenamos wietos nebutu perpildytos gywentojais, ko joks istatymas uždrausti negali, reikia, kad pati wyresnybė statytu namus darbininkams gywenti dideluose mēstuose. Kiti mokinti žmonės pataria pawelyti wisiems aplinkiniams gywentojams reikalanti no pabirkanto, uždedanczio dideli pabirką, pastatyti pirmiausiai ar nusamdyti gerus namus darbininkams gywenti. Ant galo treti welyja, kad wyresnybė iszpirktu no namu waldytoju namus ir žiamę, ką po tais namais, ir paskui pai sandytu už pigiai darbininkams. Pasakysiu dar kelis žodžius apie Maskolijos darbininkus. Maskolijos darbininkai skiriasi no darbininku kitu szalu Auropos tuomi, kad kitose szalyse Auropos daugumas darbininku eina darbininkauti i mēstą ant wisados, gywena mēstuose su sawo szejmyna; dabar mēs matome, kad skaitlus darbininku kaipo gywentuju mēsto ten didelis; tie darbininkai mažai kuomi suriszti su kaimu. Maskolijoje-gi daugumas darbininku eina tik uždarbauti i mēstą, o ne dėlto, kad ten ant wisados apsigywenti: ukinkai Maskolijoje turi ne po daug žiamēs; jeigu szejmyna didelē, tai wisi negali misti isz tos žiamēs; paangusieji vaikai ir vyrai, paczias kaime palikę, eina i mēstą uždarbio jieszkoti. Uždirbtus piningus leidžia namon mokeszczius mokēti arba pasirinkę piningu patys gryžta i kaimą. Daugiausiai vyrai eina uždarbiauti; už tai dideluose Maskolijos mēstuose, kaip Maskwoje, Petropilėje jeigu paimsi wisus gywentojus tu mēstu, wuru daugiaus yra ne kaip moteriu, o dideluose Auropos mēstuose, kaip Berlyne, Paryžiuje, moteriu dangiaus ne kaip wuru. Gywenimas darbininku Maskolijoje taip-gi labai blogas, nēs ten waldžia bewiek suwis nesirupina apie ju gyvenimą ir apszwietimą. Darbininkai-gi norēdami piningu namon srusti arba susirinkus ten patiems gryžti, žiuri tik, kad gywenimas jiems kuo pigiaus apsieitu; žinoma, kad jie samdosį sau wisokias skyles, sklapus, prisigruda po keletą wiename kambaryje. Du maskoliszku laikraszcziu raszė, kad ant wieno cukraus pabirko kelolika darbininku gulėjo wiename nedidelame kambaryje ant sziaudu, kuriais buwo užklotos wisos grindis", pasiklōja ir užsiklōja sawo drapanomis. Ir tai pasirodē tiktai tada, kada pabirko waldytojas už kas-žin kokią kaltenybę buwo atiduotas po sudu. Jan isz szito paweikslo gali sziek tiek numanyti, koks padėjimas darbininku tokiuose pabirkuose, kurie yra mēstuose; kaimuose negali nei žinoti, kas ten darosi, kaip darbininkai gywena; tik sudas isz reto parodo. Turi buti pabirkantai turėjo insiēsti i gywaji kaulą darbininkams, jeigu Maskolijoje kaip asz pamenu, buwo trys dideli sumiszimai darbininku per dwejus metus,

Didelnuose mēstuose, Petropilėje, Maskwoje, darbininkai gyvena da i didesnėje angsztumoje ir dar blogiaus nekaip kitur kur; taip. suraszos Petropilės gyven-toju parodė, kad nei wiename Aurobos mēste žmones taip susigrūdę negyvena kaip Petrapilėje. Darbininkai kaip Maskwoje taip ir Petrapilėje labai tankiau ponamiuose (sklapuose); žinoma, kad no tokio gyvenimo ir no blogo maisto jie susibaigia, iszgelsta ar pajuosta; retai isz ju gali pamatyti sveiką, raudoną. Tiek žiemą tiek wasarą, wis tas pats gyvenimas; Maskwoje nėra nei sodo, kur darbininkai wasarą darbus pabaigę galėtu pawaikszezioti; žinoma uždrausti yra wisokie susirinkimai darbininku, kur jie galėtu paklausti kalbu mokii tes-ninju žmoniu Už tai kalta waldžia, o ne darbininkai. Kur-gi darbininkai jieszko linksmybės tokiam sawo mēnkame buwime? Kareziuose! Jeigu tik nakti apie kokią dwylikta ar pirmą walandą, kada wisokie darbininkai atliko no darbo, ineisi i taip wadinamą traktiernią, rasi pilną žmoniu: prie kiekwieno stalelo sedi po kelis ir geria degtinę ir alu; pamatysi sykiu su jais gerenczias wisokias kekszes; czia neiszgirsi jokios sziek - tiek iszmintingesnės sznekos, kaip tik wisokias nepritinkanczias ir suwis negražias blewyzgas, wisiems ži-nomus maskolu keiksmo žodžius. Isz weido kiekwieno rodosi matai, kad jam daugiaus nēko nereikia. . O kiek tokiu traktierniu yra didelnuose mēstuose? Jei kokio gywentujo Ma-kwos paklausi: ko Maskwoje daugiausiai? jis tuojau atsakys: traktierniu! Jeigu dabar pamislysi, kiek žmoniu jose esti naktynis, rasi, kad szimtai argal ir tukstancziai žmoniu didesnę pusę nakties taip praleidžia. - Taip tai mēs matome, kad wisuose mēstuose buwis darbininku yra menkas, o i mēstus juos waro isz kaimo bėda; už tai darbininkai turi buti stipriai susiwienyję, turi reikalauti, kad waldžia ir pivingiai pabrikantai rup-intuosi apie pataisymą ju buwio, apie apszwietimą; jie turi rinkti i parla-mentą ir seimus tokius pasiuntinius, kurie twirtai darbininku pusę laukytu; tada tik darbininkai szio-to susilauks. Balandis.

Reikaluošę musu susiwienyjimo,

Neužilgo sueis metas, kaip Szenandoryje tapė uždėtas per susiwažiawu-sius isz iwairiu wietu lietuwius pamatas Susiwienyjimo Lietuwiu Amerikoje, ir sziađien yra jau galima isz dalies nuspręsti, ant kiek toli tasai užmanymas yra nuėjęs, ir ką reikės mums sutarti ant ateinanczio seimo, Tikrą stowi rei-kaļu perstatyti sziađien negalima, nės tie, kuriems reikia, tyli ir nepadnoda jokios žinios dėl wisuomenės, nežiurint ant sutarimo ant pereito seimo gar-sinti kas ketwirdali meto rokundą 'L. Balse', ir norint L. Balsas wieną syki, nesulaukdamas jokios žinios, pats pareikalawo no kuopu reikalingu žiniu, wienok tasai reikalawimas pasiliko žirniu bertu i sieną, nės iszskyrus wieną kuopą kitos nepasirupino atsuliepti. Isz tos priežasties mēs sziađien neturėdami jokių skaitu po ranka nēko negalime twirtai pasakyti apie stowi wisu dalyku. Wienok isz priwatiszku szaltiniu gauname patirti, kad tas dalykas eina gana sparcziai prieszakyn, ir ant ateinanczio seimo bus galima jau paszneķėti apie uždėjimą mokslawietės Szenandoryje. Eilėje kitu dalyku, kurie turės buti gerai perkratyti ateinancziame seime swarbiausia wietą turės užimti iszrinkimas geresnės wyriausybės, kuri geriaus pasistengs pildyti sawo pareigas ne kad

sziądykštė, kuri nėko neweikia, ir iszmetimas isz konstitucijos to skirsnio, kuris uždraudžia moterims ir mergoms prigulėti prie susiwienyjimo, nės tasi skirsnis, nesutinkantis su dwase musdieninės ciwilizacijos, muus tiktai gėdą daro! Ant gało negalima neiszreikszi apgailėjimo, kad Naujorko lietuwiai, isz kuriu tarpo pati mislis susiwienyjimo dygo, sziądien taip mažai apie tai rupinasi, jog per dideli wargą duodasi sukwiesti susirinkimas, ir tai isz kėlu žmoniu; to negalima yia iszteisinti wien stowa darbu ir bedarbiu kraucziu.

Kašnėnas.

AUSTRO-WENGRĖJOJE twanai labai dang wargo gywentojams daro: upė Theiss isztwinusi kaip kur pylimus iszlaužė.

WOKIETIJOJE žmonės gana baimyjasi dėl gerklinės ligos ipėdinio sosto; bet dr. Mackenzie sako, kad sergantysis pagysės.

RUSIJOJE politikiszkas terrorizmas persikėlė ant dalyku ukės. Pakėlė czyžę už iwezamą geleži ir plieuą, ir sziąp wisur tapė akczyžė padidinta. Prie tam wyresnybė priwerstinai spiria susirusinimop mažas tautas, k. a. lietuwius ir kitus; persekioja žydus, prispaudė wokieczius Baltijos pamaruose; daro wisokius negerumus swetimu žiamiu padonams ir spiria juos pristoti prie Rusijos. Uždrausta swetimžiamiecziams wakarinėse rėdybose pirkti žiamę. Rusija iszleidė dabar 100 milijonu popėriniu rublu. Rusijoje tapė paduotas projektas atlyginti wisą aukso skolą iszneszanczią 770 milijonu rublu. Dabar tapė nauja keturprocentinė skola užtraukta no Bleichroederio ir Mendelsohno. Ir dėl statymo geležinkėlu naujos paskolės reikės. Tuomi tarpu biržėse Auropos piningai Rusijos wėl augsztyn pakilo prekėje.

AFGANISTANO emyras serga, dėlto Indijos wyresnybė ketina apimti jo walstiją, ir dėlto ten dabar rengia korpuzą armijos dėl apėmimo mėsto Kandahar. Bet ir rusas nesnaudžia. Jei anglams pateks Kandahar, rusai apims Heratą, ir priesz juos nusilenkti turės waldytojas Badakszano.

Ir APRIKA jau igyja sawo pirmą teleponiszką centralinę stotę ant portugaliszkos sałos Sao Thome, bewėik turtingiausios sałos, garsios sawo kakao ir kawa.

SUW, WALSTIOS. Elizabethporte liedintojas pecziu Munsell & Co no darbininku buwo reikalawęs, kad tiejie pamestu darbininku draugystę [Union] o darbininkams to nedarėnt Munsellis uždengė pabriką, bet nesuradęs 'scabs' turėjo senus darbininkus atgal priimti.

Chestere Pa. truko katėlas lokomotywas ir užmuszo 1 žmogu, sužeidė 14.

Naujorko lietuwiszkos parapijos komitėtas iszsiuntė laiwakortę dėl kun. Pasiacko, pasitikėdamas, jog tas kuningas atwyks i Naujorką dėl apmalszymo tikėjimiszku reikalū lietuwininku.

LIETUWA. Keletas broļu isz Lietuwos atsiuntė rasztus i rėdystę Liet.

Balso apie atgaiwinimą 'Auszros' Prusuose. Nors tėwyniszkas Auropoje liet. laikrasztis yra labai reikalingas kaip ugnawietė dėl platinimo meilės lietuwystės, mės wienok abejojame, ar ant ilgo pasiseks Prusuose tokią ugnawietę iszlaikyti, kadagi rėdytojo tam dalykui tinkanczio netastum Prusuose; prig tam pergabenimas liet. kningu per sargais apstatytą P. prus. rubežiu yra nelengwas, o ir patys wokiečiai isz Rusijos atwykusi rėdytoją stengiesi szikiu ar tokiu budu iszėsti — kas szįdien ir nesunku butu Dėlto mes welyjame tiems kurie tėwynę isz tiesu nori pakelti, kad jie ar L. Balsa gabendintu rysziais in Lietuvą, ar Szwedijoje, kaip wa Upsaloje, parngtu lietuwiszką spaustuwę, kuri pasirupintu sawo spausdintus weikalus siusti per Suomiją (Finlandiją), kur rubežius maskolais yra recziaus apstatytas ir nesiranda taip nelemtos pulicijiszkos prieziuros, i musu tewynę Lietuvą. Tas dalykas nekasztuos brangiaus kaip kad ir iszdawimas liet. rasztu Prusuose, Tegul tik kas dėl to reikalau pasiszwenzia!

KAUNAS. Dabas Niamonu kelauti yra labai pigu isz priezasties atsiramimo naujo garlaiwio no Gradno 'Marija Antoaneta', kuris eidamas dieną ir nakti — jis turi elektriszką apszvietimą — isz Kauno i Jurbarą ir atgal, daro lenktynes su kitais garlaiwiais: 'Nėriu' ir 'Biruta' Semoszkos, 'Keistucziu' p. Szweikauskio ir 'Kurjeru' Frumkino. Eina dar isz Kauno Niamonu o paskui Newėža garlaiwis Semoszkos 'Druskieniki' i Babtus. Isz Jurbarko i Kauną galima atplaukti už 40 ar 50 kapeiku pirma klasa, o už 10 ar 30 kap. antra.

Pasimirė Kaune kn. Wiszinskis 105 metus senas; jis buwo 'iszwęstas' dar 1800 m. Priesz pat mirimą jis gynėsi eiti spawėdėn; iki pat gatui amžiaus nesirgo ir wis pakrutus buwo. Ji palaidojo 9 d. gegužio.

Brolai lietuwiai! Nors szitą wasarą kožnam uždurbis nėra didelis, wienok iszsitekti užmokėti priderinti mokesči už L. Balsą kas negalėtu norėdamas? Reikia žinoti, kad tuomi tarpu rėdystė nėra pininguota, o be piningu yra sunku ką gero dėl tėwynės daryti, nors to labai norėtum. Dėlto rėdystė mielai kožno lietuwio praszo, kuris skaito L. Balsą, kad atsilygintu su rėdyste. Kuomi mažiaus skaitytojai moka, tuomi labiaus rėdystė turi remtiesi ant paszaliniiu darbu, o tuomi jau pasiwėlina ar wisai persitraukia darbai musu tėwyniszki. Dėlto, brolai, kam yra brangus likimas lietuwystės, tegul skubinasi atsisti užmokėsn i už L. Balsą.

Rėdystė.

MAX REESE

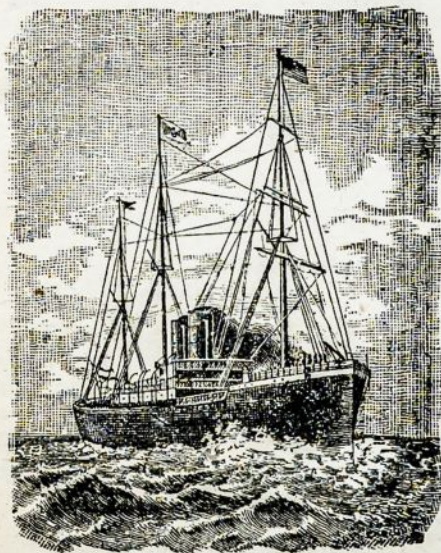
21 S. Main St. SHENANDOAH Pa.

pardavējas likieru ir cigaru, yra podraug
wisatiniu AGENTU dēl wisu garlaiwiu Hamburgo, Brēmos ir Antwerpos
siunczia piningus i wisas dalis Rusijos, Wingrijos, Lenkijos ir Lietuwos už
pigiausią prekią. Nėkas czia nebus prigautas. Gywenu pagal banką.

ĮTURIS 13 ir 14 NUM. „LIET. BAĖSO“.

Szernas. — Tėwyniszki bałsai, ł. 159. Szerenga. — Teisybė
ir weidmainystė (eilės), ł. 165. P. Lutas. — Airija ir Lietuwa, ł.
166. Bałandis. — Apie gywenimą darbininku dideluose mėstuose
Auropos, ł. 169. Kalnėnas. — Reikałtuose musu susiwienyjimo,
ł. 172. Wisokios žinės.

Užmokėjo už Liet. Bałsą: J. Latonis \$ 0.25, J. Masziotas \$ 1,
J. Waranka \$ 1, O'Neill \$ 2, A. Bendoraitis \$ 2.

REDYSTE L. BAĖSO

pardawinėja szifkartes, maino ir
siunczia piningus i Auropą ir tt.
Žanote, brołai, kad swetimi žmonės
tankiai apgawna musu wiengen-
czius; dėlto mės dabar dēl gero
sawo wiengiminiecziu isitaisėme
AGENTURA, ir tikiamėsi, kad
lietuwininkai reikałtuose kelonės in
Auropą ar isz Auropos i Amėriką ar
reikałtuose siuntimo piningu kreip-
siesi prie musu, kurie teisiausiai ir
pigiausiai tuos dalykus parupinsi-
me. Dėlto, brołai, neužmirszkite
prilaikyti rėdystę L. Bałso ir tame.

Jonas Szlupas,

127 Orchard st., near Houston,
NEW YORK.

Šziocse dienosė iszėjo nauja lenkiszka kningutė po užraszu
„LITWINI i POLACY“ (Lietuwininkai ir Lenkai). Toje kningu-
tėje yra labai akywi dalykai, dėlto pasiskubinkite ją nusipirkti,
nės neužilgo jau bus iszpirkta. Ją galima gauti rėdystėje Liet.
Bałso už 25 centus. Pasiskubinkite!

Kningos ant pardavimo

- REDYSTEJE Liet. BALSŲ, 197 Orchard st. New York.
 Auszros Kalendorius ant 1885 ir 1886 m. po 25 centus.
 Tėwynainiu giesmė Wyturio 15 centu.
 Oszkabalų dainos 25 centu.
 Lietuwiszkas sziupinis 15 centu.
 Drazdausko swėtiszkos ir szwentos giesmės 15 centu.
 Miglowaros dainos 25 centai.
 Nėrio pamokslai apie gaspadorystę 25 centai.
 Auszra 1883-85 m. po pusantrą dorėlo, o 1886 m. už 4 num. 80 c.
 Žirgas ir waikas Jono Basanawycziaus 25 centai.
 Witolorauda Kraszewskio, dwiejose kningose, 75 centai.
 Užduotynas, norintiems pasimokinti rokundu, 40 centu.
 ABECEĖLA ir taip mokintuwė dėl waiku, isz kurios yra galima isz-
 mukti skaityti, raszyti, suprasti gamtos atsitikimus ir szsimokinti wisus po-
 terius. 30 centu.
 Keli žodžei apie auginimą. 25 centai.
 Iszganymas wargdienio, 18 centu.
 Musu žydai ir kaip no anu turime gintiesi, 25 centai.
 Politikiszka tragėdiya PATKULIS 25 centai.
 Lėtwini i Polacy, Jomo Szlupo. 25 cent.
 Spaudoje yra: Pamokslai iszminties ir teisybės, kuningo Tatares.
 Likimas žmogaus ant žiamės.
 Rengiama: Istorija Lietuwos ir Lėtwijos.

A. OWENS,

No 18 ir 20 S. Main st. Shenandoah Pa.
 Krautuwė miłtu, mėsos, szieno, taip-gi ir kitokiu daigtu tinkancziu prie namu ir stalo. Taip-gi didelė wirtynė pigiu materiju dėl drapanu. Teisinga woga ir pigiausia wieta dėl lietuwininku. Eikit ir persikanokite!

A. OWENS.

THOMAS SLATTERY

CZEBALU ir CZEWEERYKU KROMAS pigiausias mēste. Dėl sulopymo prėimu pagal reikalą, namuose Beddels Brick, W. Centre st. Shenandoah Pa.

P. BARTIKOWSKY,

252 & 254 East Market Street,
 Wilkes - Barre Pa.

Aukso ir sidabro taworai, Amerikiszki ir swetimu žiamiu dziegcrėlei, drapanos, skrybėlės, kepurės, czebatai ir czewerykai, walgymai randasi manė krome. Ateikite ir neapsigausste wiskė pirkdami pas manė!

P. BARTIKOWSKY.